

**Анализ на промените в условията за
търговия с електрическа енергия на борсата**
*Промените в закона и в борсовите правила – разминаване
между намерения и резултати*

Автор: Калоян Стайков

Редактор: д-р Десислава Николова

12 февруари 2018 г.

Съдържание

Увод.....	4
1. Слабости в законодателния процес.....	4
1.1. Законодателни изменения чрез преходни и заключителни разпоредби.....	5
1.2. Бърза процедура.....	5
2. Резултатът от прибързаните промени	6
2.1. Заварени положения.....	6
2.2. Повече рискове, вместо повече доверие в свободния пазар	7
2.3. Клиринговата къща.....	7
2.4. Практиката на фючърсните борси в ЕС.....	8
3. Ситуацията в България	9
Заключение и препоръки.....	11

Съкращения

БНЕБ – Българска независима енергийна борса

ЕС – Европейски съюз

ЗЕ – Закон за енергетиката

ПДН – Пазар ден напред

ЦПДД – Централизиран пазар за двустранни договори

Увод

В края на 2017 г. настъпват сериозни промени в работата на свободния електроенергиен пазар с приемането на промени в Закона за енергетиката. С тях се въвежда задължението сделки с електрическа енергия по свободно договорени цени, сключвани от производители на електрическа енергия с обща инсталирана мощност над 5 МВ, да се осъществяват на организиран борсов пазар на електрическа енергия, считано от 01.01.2018 г.¹

Въпреки че подобни предложения присъстваха поне от една година в общественото пространство, те бяха единствено на идеен етап, тъй като бяха налице спорове между заинтересованите страни относно детайлите около евентуално въвеждане на подобно задължение. Това, което изглежда наклонява везните за законодателните промени, е решението на "Фючъренерджи" да бъде отстранено от пазара на електрическа енергия. Нещо повече – в периода май-декември 2017 г. са отстранени още пет координатора на стандартни балансиращи групи, а други три компании са се оттеглили.² Няколко дни след отстраняването на "Фючъренерджи" от пазара Асоциацията на организациите на българските работодатели поиска всички сделки с електрическа енергия да се сключват на БНЕБ, тъй като според тях „сделките на една пълноценно функционираща борса са прозрачни и могат да бъдат проследени от Комисията за енергийно и водно регулиране“.

Още в деня след официалната позиция на бизнеса са внесени и предложения за законодателни промени. Основният мотив зад тях е „елиминирането на възможностите за покупка/продажба по други начини (в т.ч. по телефона) [което] ще осигури равнопоставеност на търговските участници, ще освободи финансов ресурс в системата, тъй като ще отпадне необходимостта от поддържане на гаранционни обезпечения на няколко търговски платформи, както и ще засили доверието в свободния пазар поради отпадане на съмненията в корупция, нерегламентирани търговски практики и злоупотреби“.

Предвид това, че законодателните промени вече са влезли в сила, целта на настоящия анализ е да разгледа процеса на изменение и допълнение на законодателната рамка, както и на борсовите правила, с цел оценка на въздействието върху пазара и пазарните участници. Фокусът е върху причините за законодателните промени и анализиране дали влезлите в сила промени на регулаторната рамка постигат желаните резултати.

1. Слабости в законодателния процес

Законодателната инициатива на народните представители си поставя за цел да преодолее известни пречки предефективното функциониране на свободния пазар на електрическа енергия, сред които:

- засилване на доверието в свободния пазар;
- осигуряване на равнопоставеност на търговските участници;
- елиминирането на съмненията за корупция, нерегламентирани търговски практики и злоупотреби.

Въпреки това изпълнението ѝ е направено по начин, който не разрешава поставените проблеми, а по-скоро създава нови такива. Проблемите са в няколко направления:

¹Народно събрание, Законопроект за изменение и допълнение на Закона за безопасно използване на ядрената енергия, вх.н. 754-04-200 от 6 декември 2017 г. - <http://www.parliament.bg/bg/bills/ID/77860/>

²ЕСО, Регистър на търговските участници регистрирани като координатори на стандартни балансиращи групи

1.1. Законодателни изменения чрез преходни и заключителни разпоредби

Законодателните промени са прокарани между първо и второ гласуване в парламента на Законопроект за изменение и допълнение на Закона за безопасно използване на ядрена енергия чрез преходните и заключителни разпоредби. Това е стара практика, която се използва, за да се прескочи утвърдения ред за изменения и допълнения в даден закон. По този начин се заобикалят задълженията за провеждане на консултации и събиране на становища от заинтересованите страни, както и за изготвяне на оценка на въздействието от предлаганите промени. Опитът от бързото приемане на нормативни изменения в сектор „Енергетика“ и липсата на консултации със заинтересованите страни показва, че резултатите от направените промени нерядко се разминават с поставените цели. По този начин се влиза в спирала от чести нормативни промени, които създават сериозни затруднения пред работата на свободния и регулирания пазари на електрическа енергия и липса на доверие в пазара и работата на институциите.

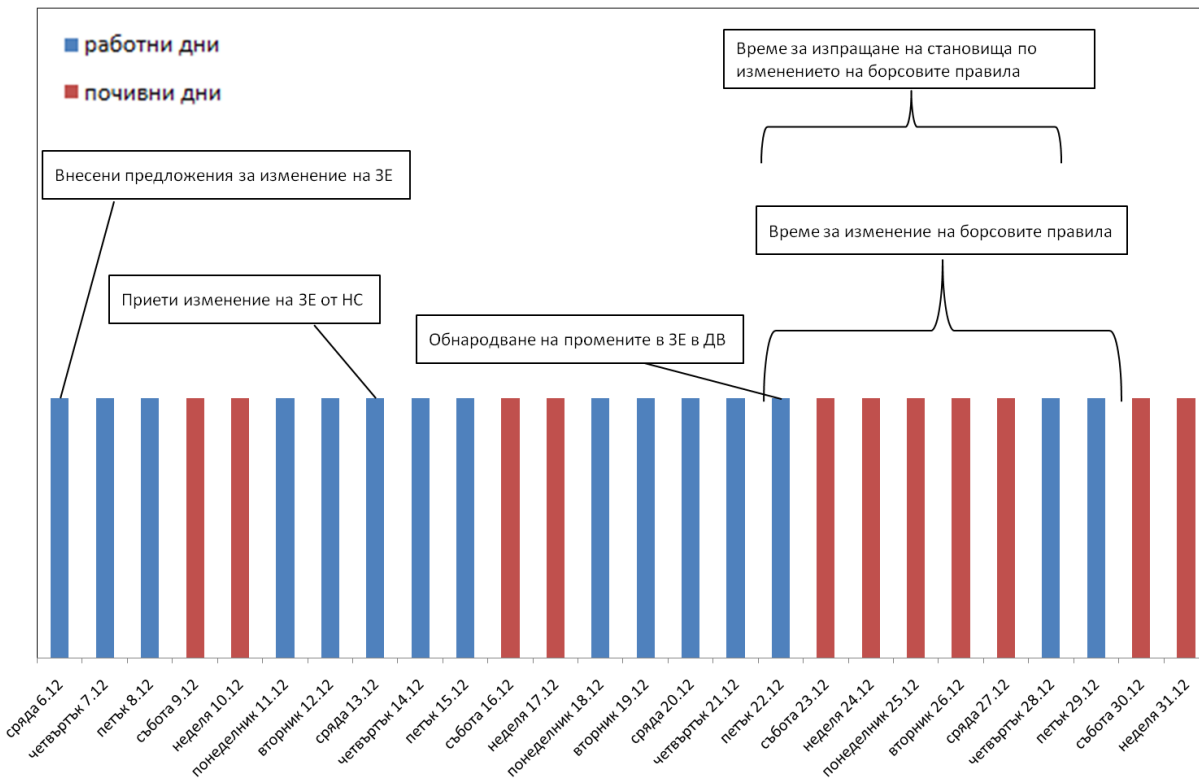
1.2. Бърза процедура

Освен нестандартния начин за законодателните промени прави впечатление и краткият срок, в който са приети. Първите промени в Закона за енергетиката през 2017 г. отнемат 20 работни дни в периода 18 май – 14 юни.³ Промените в ЗЕ в края на годината се извършват между първо и второ гласуване в пленарна зала на друг закон и отнемат шест работни дни в периода 6 декември – 13 декември или над три пъти по-малко. Нещо повече – след приемането на промените в ЗЕ на второ четене и обнародването им в Държавен вестник на 22 декември до края на годината остават два работни дни, което е крайно недостатъчно време за последвалото изменение на правилата за работа на Централизирания пазар за двустранни договори на БНЕБ.⁴ От борсата обявяват, че приемат становища по предложените промени до 10 ч. на 29 декември, което означава, че заинтересованите страни разполагат с един работен ден от публикуването на промените на 22 декември до крайния срок за изпращане на становища.

Графика 1: Хронология на нормативните промени относно търговията на електрическа енергия на организирания борсов пазар

³Народно събрание, Законопроект за допълнение на Закона за енергетиката, вх.н. 754-01-8 от 18 май 2017 г. - <http://www.parliament.bg/bg/bills/ID/66615>

⁴БНЕБ, Промени в Правилата на ЦПДД и Тарифата за таксите на БНЕБ ЕАД от 22 декември 2017 г. - <http://www.ibex.bg/bg/%D0%B8%D0%B7%D0%B2%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%8F/%D1%81%D1%8A%D0%BE%D0%B1%D1%89%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D1%8F/%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%B8-%D0%B2-%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B8%D0%BB%D0%B0%D1%82%D0%B0-%D0%BD%D0%B0-%D1%86%D0%BF%D0%B4%D0%B4-%D0%B8-%D1%82%D0%B0%D1%80%D0%B8%D1%84%D0%B0%D1%82%D0%B0-%D0%B7%D0%B0-%D1%82%D0%B0%D0%BA%D1%81%D0%B8%D1%82%D0%B5-%D0%BD%D0%B0-%D0%B1%D0%BD%D0%B5%D0%B1-%D0%B5%D0%B0%D0%B4-20171222.html>

Източник: НС, БНЕБ

Това ясно илюстрира как прибързаните законодателни промени, за които липсва консултация със заинтересованите страни, водят до прибързани промени в правилата за работа на борсата, за които също липсва достатъчно време както за консултация със заинтересованите страни, така и за разписването им. Приемането на значими промени относно работата на свободния пазар на електрическа енергия набързо, точно преди коледно-новогодишните празници и без необходимите обществени обсъждания със заинтересованите страни, отслабва, вместо да засилва, доверието в работата на свободния пазар.

2. Резултатът от прибързаните промени

2.1. Заварени положения

Прибързаните законодателни промени водят до редица несъответствия както с пазарната логика, така и с духа на ЗЕ, описан в мотивите към предложенията за изменението му. Един от тези примери е липсата на ясни разпоредби относно третирането на заварените положения, което позволява тълкуването на закона, а това може да доведе до нежелани негативни ефекти върху пазарните участници. Така например някои юристи приемат, че след като не е изрично упоменато заварените положения (фючърсни сделки⁵, сключени преди края на 2017 г. за физическа доставка

⁵ Фючърсната сделка представлява договор между две страни за покупка или продажба на актив на предварително договорена цена (фючърсна цена) със сетълмент (изпълнение на договора) на определена дата в бъдещето (дата на сетълмент)

на електрическа енергия през 2018 г.), се третира по силата на ЗЕ преди измененията и не попадат под задължението да бъдат търгувани на борсата. Според други юристи това тълкувание не е коректно, тъй като физическата доставка на електрическата енергия е след промените в ЗЕ, което означава, че договорът за търговията ѝ трябва да е сключен на борсата.

Липсата на яснота по толкова базови въпроси създава несигурност на пазара, което е в пряк разрез с един от основните мотиви при изменението на закона – създаване на доверие в свободния пазар. Липсата както на оценка на въздействието от законодателните промени, така и на консултация със заинтересованите страни може да доведе до бъдещи негативни ефекти, които допълнително да подкопаят доверието в свободния пазар. Такъв пример за недомислени законодателни промени, които водят до неочаквани резултати, са наложените две глоби от КЕВР на „Електроразпределение Юг“. Санкциите са заради липса на подпис на собственика на обект в протокола от смяната на електромери и са наложени в трикратен на максималния размер по закон, тъй като според регулатора това са повторни нарушения. Това законово изискване, дори и да е оправдано за някои нарушения, в случая очевидно нарушава принципа на пропорционалност между нарушение и наказание, което се очаква да бъде обявено от съда като нищожно, а налагането му поставя под въпрос независимостта и компетентията на регулатора. Всичко това може да се избегне, ако при промените на ЗЕ от началото на 2015 г., когато се увеличава и таванът на санкциите, бе проявена повече съобразителност и бе потърсен опитът на заинтересованите страни.

2.2. Повече рискове, вместо повече доверие в свободния пазар

В резултат на бързите промени на законови и подзаконови нормативни актове се стига до редица противоречия между духа на закона и постигнатия ефект. Едно от тях е, че с промените в борсовите правила за работа на ЦПДД „операторът не е страна по която и да е от сделките, сключени на ЦПДД“⁶. Това е странно решение поради няколко причини:

- търговията на електрическа енергия на борсата продължава да се извършва без наличие на клирингова къща.
- липсата на клирингова къща създава контрагентен риск (риск от неизпълнение на сделката), поради което от създаването на сегмента ЦПДД до последните изменения от 9 януари 2018 г. борсовият оператор е страна по сделките, сключени на екран „Auctions“⁷;

2.3. Клиринговата къща

Клиринговата къща е посредник между купувачи и продавачи на финансови инструменти. Освен това тя е агенция или отделно юридическо лице на пазара за фючърсни сделки, отговарящ за уреждането на търговските сметки (сетълмент), клиринг на сделки⁸, събиране и поддържане на

⁶БНЕБ, Правила за работа на организиран борсов пазар на електрическа енергия, сегмент ЦПДД, в сила от 09.01.2018 - http://www.ibex.bg/bin/documents/402_file.pdf

⁷ Екран за търговия, на който се подават оферти и сключват сделки чрез провеждане на търгове за покупко-продажба на електрическа енергия

⁸Клирингът е процедура, чрез която дадена организация действа като посредник и поема ролята на купувач и продавач в сделка за съгласуване на нарежданията между различни договарящи се страни. Той е необходим за осигуряване на съответствие между всички поръчки за покупки и продажби на пазара. По този начин се намалява контрагентния риск и се осигурява по-плавна и ефективна работа на пазарите, тъй като договорните отношения на пазарните участници се отнасят само до клиринговата къща, а не до всяка отделна страна, с която са сключили сделка.

гаранционни обезпечения по сделките, регулиране на доставката и отчитане на данни за търговията.

Клиринговата къща заема противоположната позиция на всяка страна по сделката. Когато двама търговци се съгласяват с условията на финансова сделка, като например покупката или продажбата на ценни книжа, стоки или електрическа енергия, клиринговата къща действа като посредник от името и на двете страни. Следователно целта на клиринговата къща е да подобри ефективността на пазарите и да допринесе за стабилността на финансовата система.

Фючърсният пазар най-често се нуждае от клирингова къща, тъй като финансовите му продукти са сложни и изискват стабилен посредник. Всяка борса за сключване на фючърсни сделки има собствена клирингова къща. Всички членове на борсата са длъжни да изчистят сделките си чрез клиринговата къща в края на всяка търговска сесия и да депозират в клиринговата къща необходимите гаранционни обезпечения, които се изчисляват на база на правилата на съответната къща, така че да бъдат достатъчни за покриване на дебитното салдо на члена.

Например, ако един търговец докладва на клирингова къща в края на деня, че е сключил сделки за покупка на общо 100 хил.бушела майска пшеница и продажбана общо 50 хил.бушела майска пшеница, той има нетна дълга позиция за покупка на 50 хил.бушела майска пшеница. Ако приемем, че това е единствената позиция на брокера във фючърсите и че гаранционните обезпечения на клиринговата къща са 6 стотинки на бушел, това означава, че търговецът трябва да има депозит от 3 хил.лева в клиринговата къща. Тъй като всички членове се задължават да изчистят сделките си чрез клирингова къща и трябва да поддържат достатъчно средства за покриване на дебитните си баланси, клиринговата къща е отговорна пред всички членове за изпълнението на договорите.

Това е общовалидно за всички борси, независимо дали на тях се търгуват ценни книжа, стоки, енергийни продукти, деривати и т.н. Именно такъв е опита на най-големите и ефективни борси в ЕС, където наличието на клирингова къща като централен контрагент е задължително, независимо дали тя е част от организирания борсов пазар или е самостоятелно юридическо лице.

2.4. Практиката на фючърсните борси в ЕС

Изпълнението, сетълментът и събирането на гаранционни обезпечения за фючърсната търговия на най-големия организиран борсов пазар в Европа, European Energy Exchange (EEX, Германия), се извършват от European Commodity Clearing (ECC) в качеството ѝ на клирингова къща, като всички сделки на EEX се извършват при условията за клиринг на ECC. Това е централната клирингова къща за енергийни и свързани с тях продукти в Европа, като предоставя клирингови услуги още на:

- EPEX SPOT (която предлага търговия в рамките на деня и ден напред в Германия, Франция, Великобритания, Холандия, Белгия, Австрия, Швейцария и Люксембург и е част от групата на EEX);
- унгарския спот и фючърсен пазар, който е част от пазарното обединение между Чехия, Словакия, Унгария и Румъния (HUPX – търговия в рамките на деня и ден напред и HUDEX – фючърсен пазар);
- Norexco (борсова търговия на хартия и целулоза);
- Power Exchange Central Europe (PXE, която е част от групата на EEX и работи в Чехия, Словакия, Унгария и Румъния);
- базирания във Франция Powernext, който е част от групата на EEX;
- базираната в Сърбия SEEPEX, която е основана с подкрепата на EPEX SPOT и (търговия в рамките на деня и ден напред).

В ролята си на централен контрагент ЕССпоема пълния контрагентен риск, което води до по-гладка и ефективна работа на пазарите. За да гарантира изпълнението на сделките, клиринговата къща се характеризира с ефективна широко тествана система, предвид множеството борси, с които работи, и гъвкави гаранционни обезпечения.

Друг голям оператор на организирания борсов пазар е Nasdaq OMX, който, за разлика от EEX, има собствена клирингова къща и предлага клирингови услуги на дериватните пазари на фондове, ценни книжа с фиксирана доходност и стоки. На платформите му се търгува електроенергия на пазарите в Исландия, Дания, Германия, Швеция, Финландия, Естония, Латвия, Литва и САЩ.

Друг голям оператор, който работи в Европа, Сингапур и САЩ е Intercontinental Exchange, която също има собствена клирингова къща - ICE ClearEurope, предоставяща услуги както като централен контрагент по сделките, така и управление на риска, свързан с лихвени проценти, фондови индекси, земеделски стоки, енергийни деривати (фючърните сделки са вид дериват), както и суапове за кредитно неизпълнение (Credit Default Swaps, CDS).

OMIClear е клиринговата къща на пазарите в рамките на деня и ден напред в Португалия и Испания (OMIE) и дериватния пазар в Великобритания, Португалия, Испания, Белгия, Холандия, Дания, Германия, Люксембург, Швейцария, Малта, САЩ и Кайманските острови (OMIE).

От направения преглед се вижда, че услугите на клиринговите къщи (независимо дали са част от съответната борса или са специализирани само в тази дейност) са практически неразделни от работата на организираните борсови пазари за фючърни сделки – включително и тези за електроенергия. Те спомагат за повишаване на ефективността на пазарите като играят ролята на централен контрагент, което понижава рисковете, като контрагентен, кредитен, операционен, системен и др., а оттам – подобрява работата на пазарите.

3. Ситуацията в България

От създаването на организирана борсова търговия на електрическа енергия в България през януари 2016 г. до момента тя все още се извършва при липса на клирингова къща. Както вече обърнахме внимание това създава известни препятствия пред безпроблемното опериране на борсовия пазар. За да се повиши доверието в работата на организирания пазар, борсовият оператор БНЕБ става страна по всички сделки на сегмента Пазар ден напред и по търговете на сегмента Централизиран пазар за двустранни договори.

Тази ситуация коренно се променя след въвеждането на задължението сделки с електрическа енергия по свободно договорени цени, сключвани от производители на електрическа енергия с обща инсталирана мощност над 5 MW, да се осъществяват на организиран борсов пазар на електрическа енергия, считано от 01.01.2018 г. Последвалите изменения в борсовите правила за търговия на ЦПДД, според които борсовият оператор вече няма да е страна по сделките, също променят съществено условията на търговия. При липсата на клирингова къща, която да играе ролята на централен контрагент, както и при премахването на задължението борсовият оператор да е страна по всички сделки реално се увеличават рисковете пред търговията на електрическа енергия на организирания борсов пазар. По този начин законодателните промени от края на 2017 г. целят засилване на доверието в свободния пазар, докато изменението в правилата за търговия на ЦПДД имат точно обратното действие – увеличават рисковете пред търговията на борсата.

След като БНЕБ не е страна по сделките, то договорите се сключват между съответните търговски участници без борсовият оператор да има информация за условията по тях, както и механизъм за контрол и надзор. С други думи след сключването на борсовата сделка може да се сключи и анекс

по договора за изменения на тези условия, който да бъде инициран както от продавача, така и от купувача. В първия случай това може да е свързано с очакване за увеличаване на цените (каквото се наблюдава през 2017 г.) и натиск от страна на продавача за увеличаване на договорната цена. Във втория случай може да е за намаляване на договорната цена, което би осигурило на купувача нерегламентирано конкурентно предимство. В крайна сметка липсата на централен контрагент по сделките в борсовите правила, каквато е ситуацията до промените от 9 януари 2018 г., би довело до по-малко доверие в свободния пазар, тъй като би позволило запазването на нерегламентираните търговски практики, срещу които са направени законодателните промени от края на миналата година, а това нарушава равнопоставеността на търговските участници.

Въвеждането на БНЕБ като страна по всички сделки на организирания борсов пазар обаче е единствено временна мярка до въвеждането на клирингова къща при работата на борсата. Това се дължи на влязлото от началото на тази година задължение сделките с електрическа енергия по свободно договорени цени, сключвани от производители на електрическа енергия с обща инсталирана мощност над 5 MW, да се осъществяват на организиран борсов пазар на електрическа енергия. С други думи от началото на тази година значимостта на ЦПДД нараства значително в сравнение с предходните години. Така например през 2016 г. общият обем на пазара на електрическа електроенергия, търгувана по свободно договорени цени, възлиза на 15,5 ТВтч⁹, от които едва 2,5 ТВтч, което е малко над 16%, са търгувани на сегмент ПДН, а на сегмента ЦПДД са сключени договори за физическа доставка през 2016 г. за едва 0,003 ТВтч^{10,11}. Регулаторът все още не е публикувал данни за търгуваните количества по свободно договорени цени през 2017 г., но може да се очаква те да са около 15,7 ТВтч¹², от които около 4,2 ТВтч са търгувани на сегмент ПДН, което би представлявало близо 27% от свободния пазар на електрическа енергия. Същевременно се наблюдава и силно увеличение на сключените договори на сегмента ЦПДД с чиято физическа доставка през 2017 г., обемът на които достига малко близо 4 ТВтч. С други думи в рамките на една година от създаването на БНЕБ търгуваните количества на пазара ден напред и чрез фючърсни сделки се увеличават от 16% от свободния пазар на електрическа енергия през 2016 г. до около 52% (прогнозни данни) от него през 2017 г.

Таблица 1: Търговия на електрическа енергия по свободно договорени цени, ТВтч

	БНЕБ			Извънборсоватърговия
	Общо	ПДН	ЦПДД	
2016	15,5	2,5	0	13
2017	15,7*	4,2	4	7,5

⁹КЕВР, Годишен доклад за Европейската комисия, 06.2017 г. -

http://www.dker.bg/uploads/EWRC_Report_EC_17.pdf

¹⁰БНЕБ, Данни за пазара, Централизиран пазар за двустранни договори, Търгове -

<http://www.ibex.bg/bg/%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D0%B8-%D0%B7%D0%B0-%D0%BF%D0%B0%D0%B7%D0%B0%D1%80%D0%B0/%D1%86%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%80%D0%B0%D0%B%D0%B8%D0%B7%D0%B8%D1%80%D0%B0%D0%BD-%D0%BF%D0%B0%D0%B7%D0%B0%D1%80-%D0%B7%D0%B0-%D0%B4%D0%B2%D1%83%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D0%B8-%D0%B4%D0%BE%D0%B3%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D1%80%D0%B8/%D1%86%D0%B5%D0%BD%D0%B8-%D0%B8-%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B8%D1%87%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%B0/%D1%82%D1%8A%D1%80%D0%B3%D0%BE%D0%B2%D0%B5/?page=1>

¹¹Чрез платформата Continuous Trading са изтъргувани едва 840 МВтч с доставка последната седмица на 2017 г.

¹²Ако се приеме, че съотношението между регулиран и свободен пазар се запази около 50:50 и се вземе предвид отчетеното от ЕСО увеличение на потреблението в страната от около 3% през 2017 г.

*Прогноза

Източник: КЕВР, БНЕБ, собствени изчисления

Като се има предвид експлозивното увеличение на обемите, търгувани на ЦПДД през 2017 г., както и очакваното им удвояване след законодателните промени, влезли в сила от началото на 2018 г., това би следвало да доведе и до качествени промени в работата на борсовия оператор. Предвид че от началото на 2018 г. почти цялата електроенергия, търгувана по свободно договорени цени, ще преминава през организирания борсов пазар, може да се очаква, че БНЕБ няма да разполага с необходимия капацитет, за да управлява породените от това рискове. Това се дължи на:

- малкия опит, който има операторът на организирания борсов пазар – едва две години;
- количествата, които ще се търгуват на организирания борсов пазар от началото на 2018 г. – те се очаква да бъдат близо два пъти по-големи от досега търгуваните обеми на двата сегмента, както се вижда от доклада на КЕВР;
бързите законодателни промени, вменили това задължение без да има оценка на ресурсната обезпеченост на борсовия оператор да се справи с новите си задължения.

Както се вижда от европейския опит при търговията с фючърсни сделки, включително на електрическа електроенергия, наличието на клирингова къща с необходимия опит и ресурсна обезпеченост повишава ефективността на пазарите. Тя може да предложи както по-гъвкави продукти, така и по-добро управление на риска, така че пазарното изкривяване като поддържане на обезпечения, застраховки срещу неизпълнение на договори и др., да бъде сведено до минимум. Това е стъпката, която може да увеличи доверието в свободния пазар и ползите от него. С влезлите законодателни промени от началото на годината, както и с изменението на борсовите правила, се създават повече пречки пред гладкото функциониране на пазарите и се влошава доверието в тях, тъй като липсват необходимите механизми за управление на риска.

Заклучение и препоръки

Въпреки добрите намерения, свързани с осигуряването на повече доверие и прозрачност на свободния пазар на електрическа енергия в България, законодателните промени от края на 2017 г. всъщност създават повече проблеми, отколкото решават такива. Това се дължи на няколко особености, които имат отношението както към закона, така и към промените в борсовите правила:

- Законодателни промени:
 - Генерални промени в Закона за енергетиката, засягащи свободния пазар на електрическа енергия, са приети с преходни и заключителни разпоредби на друг закон;
 - Липсва оценка на въздействието от промените върху свободния пазар на електрическа енергия, участниците на него и икономиката като цяло, както и ясна връзка между предложените промени и проблема, довел до тях;
 - Промените са приети в твърде кратки срокове и точно преди коледните празници, което прави консултацията със заинтересованите страни практически невъзможни;
- Промени в борсовите правила:
 - Предприети са в още по-кратки срокове от законодателните промени, което затруднява общественото им обсъждане и повишава риска от допускане на грешки;

- Наблюдава се остро противоречие между духа на законодателните промени, които целят засилване на доверието в свободния пазар и отказа на борсовия оператор да е страна по сделките, сключени на пазара по двустранни договори. Това от своя страна увеличава рисковете, свързани с пазарната търговия и намалява доверието в свободния пазар.
- Липса на ясна визия за развитието на свободния пазар:
 - Вменяват се задължения за търговия на електрическа енергия с обща инсталирана мощност над 5 MW по свободно договорени цени единствено на организирания борсов пазар, но липсва оценка за ресурсната обезпеченост на БНЕБ за организирането на търговията и управлението риска;
 - Това води до непредвидими за пазара последици и, отново, понижава доверието в свободния пазар вместо да го засилва;
 - След две години работа на организирания борсов пазар в България продължават да се пренебрегват добрите европейски и световни практики за въвеждане на клирингова къща, която да е централен контрагент по сделките и да допринесе за по-доброто управление на риска, а оттам и за по-гладката и ефективна работа на борсата.

Ако законодателната власт наистина си е поставила за цел елиминирането на съмненията за корупция, изкореняването на нерегламентираните търговски практики и злоупотреби, както и повишаване на доверието в свободния пазар, би следвало подобни промени да не се извършват прибързано и лекомислено. Законодателните изменения се изчерпват с едва две алинеи от ЗЕ, но те тотално променят работата на свободния пазар на електрическа енергия, което предполага оценка на въздействието от тях, консултации със заинтересованите страни и предвиждане на необходимо време за всякакви други промени в подзаконови нормативни документи.

Повишаването на доверието в свободния пазар няма как да се извърши чрез въвеждане на задължения и ограничения, а следва да създаде необходимите пазарни механизми, които подобряват неговата ефективност. Това става чрез създаване на конкуренция, ликвидност и намаляване на рисковете при търговия. Контрапродуктивно е въвеждането на задължения за търгуване на електрическа енергия само на организирания борсов пазар при липса на механизъм за управление на рисковете, свързани с работата му като наличието на клирингова къща. Клиринговите къщи са задължителни за пазарите на фючърсни сделки в страните от ЕС, тъй като спомагат за по-гладкото и ефективно им функциониране, а това е в интерес както на пазарните участници, така и на икономиката като цяло.